

حزب «اصلاح» و چالش‌های بریتانیای جدید

حزب «اصلاح» بریتانیا، که کار خود را در سال ۲۰۱۸ با نام «حزب برگزیت» آغاز کرد، اوایل سپتامبر کنفرانس سالانه خود را برگزار نمود. این حزب دیگر تنها بر خروج از اتحادیه اروپا متمرکز نیست و با ارائه مجموعه‌ای از سیاست‌های پوپولیستی راست‌گرایانه، خود را به عنوان یک مدعی جدی برای تشکیل دولت آینده معرفی می‌کند. این ادعا تا پیش از انتخابات سال گذشته دور از ذهن به نظر می‌رسید، اما امروز حزب اصلاح با داشتن چهار نماینده در پارلمان، کسب پیروزی‌های چشمگیر در انتخابات محلی و رسیدن به محبوبیت ۳۱ درصدی در برخی نظرسنجی‌ها، به یک واقعیت سیاسی انکارناپذیر تبدیل شده است. اکنون این احتمال که حزب اصلاح بخشی از دولت آینده باشد، بیش از هر زمان دیگری جدی به نظر می‌رسد.

سنگ‌بنای سیاست‌های حزب اصلاح، موضوع مهاجرت است؛ مسئله‌ای که در طول تابستان به تیر اول رسانه‌های بریتانیا تبدیل شد. این حزب اعلام کرده در صورت رسیدن به قدرت، ۶۰۰ هزار مهاجر را اخراج خواهد کرد. عملی کردن چنین وعده بزرگی، مستلزم خروج بریتانیا از معاهدات بین‌المللی مانند کنوانسیون اروپایی حقوق بشر و همچنین مذاکره برای عقد قراردادهای بازگرداندن مهاجران با کشورهایی است که بسیاری از آن‌ها دگرگیر جنگ یا دارای حکومت‌های متخاصم و اقتدارگرا هستند.

تجربه نشان داده که چنین توافق‌هایی به ندرت به‌طور کامل اجرا می‌شوند و کشورهای طرف مقابل نیز از این فرصت برای گرفتن امتیازهای سیاسی و اقتصادی استفاده می‌کنند. ضیا یوسف، رئیس حزب، این طرح را «فشار همه‌جانبه سیاست خارجی» نامیده است. اما مشکل اینجاست که چنین تمرکز وسواس‌گونه‌ای بر یک موضوع، فضای چندانی برای پرداختن به چالش‌های حیاتی دیگر باقی نمی‌گذارد؛ چالش‌هایی مانند مدیریت روابط با قدرت‌های بزرگی چون آمریکا، چین و اروپا که سیاست خارجی دولت فعلی را به خود مشغول کرده است. در دنیای جدید، رویکرد حزب اصلاح به سیاست خارجی بر پایه‌های لرزانی استوار است. در قبال آمریکا، این حزب پاسخی روشن ندارد و نایجل فاراز، رهبر آن، عمدتاً بر رابطه شخصی خود با دونالد ترامپ تکیه می‌کند. این در حالی است که روابط شخصی تضمینی برای کسب امتیاز از دولتی خودمحمور و غیرقابل‌پیش‌بینی نیست و شعار «اول آمریکا» فضای کمی برای منافع متحدان باقی می‌گذارد. همچنین مشخص نیست که این حزب چگونه با سیاست‌های حمایت‌گرایانه فراینده آمریکا یا یک دولت‌دموکرات در آینده تعامل خواهد کرد.

مسئله امنیت اروپا و جنگ اوکراین، نقطه ضعف دیگر این حزب است. موضع فاراز در این باره متناقض است؛ او از یک سو گسترش ناتو را عامل «تحریک» روسیه دانسته و از سوی دیگر از عضویت اوکراین در این پیمان دفاعی حمایت می‌کند. این سردرگمی، این پرسش اساسی را بی‌پاسخ می‌گذارد که بریتانیا تحت حاکمیت حزب اصلاح چه نقشی در مهار تجاوزگری روسیه ایفا خواهد کرد؟ در شرایطی که دولت فعلی در واکنش به کاهش تعهدات امنیتی آمریکا، به دنبال روابط دفاعی نزدیک‌تر با اروپاست—اقدامی که مورد حمایت افکار عمومی است—حزب اصلاح همچنان در تفکرات ضداروپایی گذشته خود گرفتار مانده و پاسخی برای واقعیت‌های امنیتی جدید جهان ندارد.

این رویکرد محدود، در زمینه هزینه‌های دفاعی نیز خود را نشان می‌دهد. تعهد حزب برای رساندن بودجه دفاعی به ۳ درصد تولید ناخالص داخلی، با توجه به اهداف جدید ناتو، از هم‌اکنون منسوخ شده است. این در حالی است که بریتانیا، مانند دیگر متحدان اروپایی اش، با این چالش ساختاری روبه‌روست که چگونه هم‌زمان با افزایش هزینه‌های رفاهی ناشی از سالمندی جمعیت، بودجه دفاعی را نیز افزایش دهد. وعده‌های حزب اصلاح برای کاهش ۹۰ میلیارد پوندی مالیات، هیچ‌راه‌حلی برای این معضل ارائه نمی‌دهد.

در نهایت، تمرکز بی‌وقفه بر مهاجرت شاید برای این حزب دستاوردهای سیاسی کوتاه‌مدت به همراه داشته باشد، اما سیاست خارجی تک‌بعدی آن‌ها پاسخی برای چالش‌های پیچیده‌ای که بریتانیا با آن روبه‌روست، ندارد. حزب اصلاح از انتقاد وضع موجود سود برده، اما بدون ارائه یک جایگزین کارآمد و واقع‌بینانه، در آزمون دشوار حکومت‌داری با مشکلات جدی مواجه خواهد شد.

بین‌الملل
INTERNATIONAL

بازگشت بلر

درباره‌نخست‌وزیرپیشین انگلستان که در طرح جدید دونالد ترامپ به عنوان رئیس دولت انتقالی غزه معرفی شده است

یاسمن طاهریان

خبرنگار گروه بین‌الملل

از نظر قانونی، هیچ‌کسی حق مالکیت بر غزه را ندارد؛ باریکه‌ای که هم‌اکنون به تلی از ویرانی و خاک تبدیل شده است. تانک‌های اسرائیلی شهرهای این باریکه را زیر و رو کرده‌اند و سازه‌های آن را فرو ریخته‌اند. در هفته گذشته سربازان اسرائیلی نیم میلیون نفر را از شهر غزه آواره کردند اما در حالی که اسرائیل می‌گوید این آخرین کمپین نظامی‌اش در غزه است، جدالی بر سر اینکه چه کسی قرار است این بروت ویران را اداره کند، به‌راه افتاده است.

در هفته گذشته در شرایطی که قدرت‌های غربی برای به رسمیت شناختن کشور فلسطین در سازمان ملل به صف شدند، در پشت صحنه جدالی بر سر این موضوع به راه بود که چه کسی باید کنترل غزه را به‌دست بگیرد. از آغاز جنگ غزه در اکتبر ۲۰۲۳، بیش از ده‌ها کشور و اندیشکده‌های دولتی طرح‌های خود را برای «روز بعد» غزه ارائه داده‌اند؛ از اعلامیه هفت‌صفحه‌ای نیویورک که در ژوئیه گذشته در سازمان ملل از سوی امانوئل مکرון، رئیس‌جمهور فرانسه و فیصل آل سعود، وزیر خارجه عربستان سعودی ارائه شد، گرفته تا «کاغذ سبز» ۲۰۰ صفحه‌ای که در ژانویه گذشته از سوی حماس، شبه‌نظامیان اسلام‌گرایي که کنترل این باریکه را در دست دارند. دولت‌های بریتانیا، دانمارک، مصر، اسرائیل، فلسطین و آمریکا هم تماماً مثل یک اندیشکده دولتی در امارات متحده عربی و بازگنانسی در پایتخت کشورهای منطقه‌ای و غربی پیش‌نویس سندهایی را ارائه کرده‌اند. اما کسی فکرش را نمی‌کرد که فردی که تمایل داشته باشد ریاست حکومت انتقالی پس از پایان جنگ غزه را برعهده بگیرد؛ تونی بلر، نخست‌وزیر پیشین بریتانیا باشد. چند هفته پیش از آغاز جنگ در غزه، بلر چندین بار به اورشلیم سفر کرد و بنیادی که در لندن ریاستش را برعهده دارد، طرحی را به عنوان دستورالعمل پساجنگ تهیه کرد. به‌گزارش مجله اکونومیست به‌گفته چندین منبعی که در این طرح مشارکت دارند، بلر می‌تواند رئیس بدنه‌ای موسوم به «تشکیلات انتقالی بین‌المللی برای غزه» یا به‌طور کوتاه «گیتا» شود. این طرح به‌دنبال حکمی از سوی سازمان ملل برای «مرجع عالی سیاسی و قانونی» به مدت پنج سال است. در صورت تأیید، بلر به مدت ۲۵ سال دبیرخانه‌ای حدوداً ۲۵ نفره و رئیس هیئتی هفت‌نفره برای نظارت بر بدنه اجرایی خواهد بود که این باریکه را اداره می‌کند. هزینه آن را هم کشورهای حاشیه خلیج فارس پرداخت خواهند کرد. یکی از منابع آشنا با بلر می‌گوید: «او حاضر است وقت خود را فدا کند. او با تمام وجود می‌خواهد جنگ پایان یابد.»

طرح بلر، ۷۲ ساله، حامیان قدرتمندی دارد: از رهبران کشورهای حاشیه خلیج فارس گرفته تا جرد کوشنر، داماد رئیس‌جمهور آمریکا. کوشنر معمار توافقنامه آبراهام در دور اول ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ بود که به عادی‌سازی روابط دیپلماتیک بین اسرائیل و چندین کشور عربی از جمله امارات متحده عربی، بحرین و مراکش می‌پرداخت. کوشنر با اینکه رسماً به‌عنوان مشاور ترامپ عمل نمی‌کند اما روابط نزدیک خود را با عربستان سعودی و دیگر کشورهای حاشیه خلیج فارس حفظ کرده است و سرمایه‌گذاری بین‌المللی به ارزش میلیاردها دلار را برای این کشورها انجام می‌دهد.

علاوه بر آن تصور می‌شود که کوشنر در هموار کردن سفر ترامپ در ماه مه ۲۰۲۵ به عربستان سعودی، قطر و امارات متحده عربی که طبق گزارش‌ها دو هزار میلیارد دلار سرمایه‌گذاری را به‌همراه داشته، نقش داشته است. شاید مهم‌ترین نکته این طرح نسبت به طرح‌های دیگر این است که به‌نظر می‌رسد تأییدیه دونالد ترامپ را دارد. تونی بلر، جرد کوشنر و استیو ویتکاف، فرستاده ویژه رئیس‌جمهور آمریکا در امور خاورمیانه، در ۲۷ آگوست در نشستی با رئیس‌جمهور آمریکا درباره این پرونده صحبت کردند. (ران درمر، معتمد نخست‌وزیر اسرائیل و وزیر امور استراتژیک نیز تلفنی در این نشست شرکت کردند.) روزنامه تلگراف پیشتر هم گزارش داده بود که بلر با ویتکاف در ارتباط بوده و به‌گفته منابع آگاه، بلر در چند ماه گذشته جلساتی را در اسرائیل و کشورهای حاشیه خلیج فارس برگزار کرده است.

ترامپ به‌وضوح اعلام کرده از جنگ غزه حالش به هم می‌خورد و به‌دنبال یک راه‌حل فوری برای آن است. رئیس‌جمهور آمریکا روز پنج‌شنبه گفت که به اسرائیل اجازه نمی‌دهد کرانه باختری را «الحاق» کند. او گفت: «دیگر بسه. همین حالا باید تمام شود.» به گزارش نیویورک تایمز، ند لازاروس، دانشیار امور بین‌المللی در دانشکده الیوت دانشگاه جورج واشنگتن، اظهارات ترامپ در مورد کرانه باختری، محل سکونت حدوداً سه میلیون فلسطینی، واکنشی قابل‌توجه به راست افراطی در اسرائیل بود که برای الحاق این سرزمین تلاش کرده است. لازاروس می‌گوید: «بنابراین فکر می‌کنم ما وارد دوره‌ای می‌شویم که نتانیاهو ممکن است جدیت ترامپ را حس کند، زیرا نتانیاهو جای دیگری برای رفتن ندارد. او حمایت بین‌المللی اسرائیل را سوزانده است.»

▼ ترامپ صلح می‌خواهد

شاید باید یکی از دلایل واکنش‌های ترامپ را دلسردی بخشی از پایگاه حامیان ترامپ موسوم به ماگا دانست که دیگر از اقدامات اسرائیل در نوار غزه حمایت نمی‌کنند. مارجری تیلور گرین، سناتور جمهوری خواه و از طرفداران کارکشته ماگا می‌گوید در صورتی که جنگ غزه ادامه پیدا کند، آمریکا می‌تواند به عنوان همدست اسرائیل در جنایات جنگی‌اش شناخته شود. تیلور گرین از ترامپ خواست تا بودجه کمک‌های نظامی به اسرائیل را قطع کند و گفت: «اسرائیل، کلیسای کاتولیک در غزه را بمباران کرد و ادامه جنگ وحشیانه در غزه، کل جمعیت دارد از صفحه روزگار محو می‌شود.»

گفته می‌شود، ترامپ در ۲۳ سپتامبر این ایده را با رهبران ترکیه، پاکستان، اندونزی و ۵ کشور عرب دیگر مطرح کرده بود. ترامپ به آنها گفت: «شاید بتوانیم همین حالا (جنگ غزه را) پایان دهیم.»

به‌گزارش تلگراف، از نظر آمریکایی‌ها، تونی بلر در زمان نخست‌وزیری خود نقش قابل‌توجهی در مذاکرات سال ۱۹۹۸ داشت که به «توافق جمعه نیک» پیمان صلحی که به درگیری‌ها در ایرلند شمالی پایان داد، منجر شد. از نظر پال نوکی، دبیر امنیت بهداشت جهانی در روزنامه تلگراف، این درگیری شبهه‌هایی با مسئله اسرائیل و فلسطین دارد و برخی از اصول قابل‌توجه آن، که شامل تقسیم قدرت، رضایت عمومی، برابری انسان‌ها و غیرنظامی‌سازی منطقه در طرح بازسازی کشورهای حاشیه خلیج فارس گنجانده شده، باشد.

این طرح برای فلسطینی‌ها گام بیشتر و واضح در دیدگاهی است که ترامپ در ماه فوریه مطرح کرد. در آن زمان، او خروج شهروندان غزه را تشویق کرد و ایده ساخت «ریوبرای خاورمیانه» را با هوش مصنوعی به محض خروج آنها ترویج کرد. این ایده شامل مهاجرت اجباری فلسطینی‌های ساکن این منطقه و نقض قوانین بین‌المللی بود. آمریکا و اسرائیل اصرار داشتند که این طرح مهاجرت «داوطلبانه» را ترویج می‌کند.

در ماه مارس، آمریکا و اسرائیل طرح کشورهای عربی برای بازسازی نوار غزه پس از جنگ را که اجازه می‌دهد جمعیت ۲ میلیون و صدهزار نفری فلسطینی در خانه‌های خود باقی بمانند، رد کردند. تشکیلات خودگردان و حماس از طرح اعراب حمایت کردند که بر اساس آن اداره این باریکه را به کمیته‌ای از کارشناسان مستقل برون‌سیاری می‌کرد و نیروهای حافظان صلح بین‌المللی نیز به این منطقه اعزام می‌شدند.

طبق نظرسنجی‌هایی که تیم بلر در ماه مه منتشر کرد، بیش از یک‌چهارم از جمعیت غزه موافق شکلی از حاکمیت بین‌المللی هستند و در مقابل یک‌سوم از آنها موافق دولت محمود عباس، تشکیلات خودگردان فلسطین یا PA در کرانه باختری. تقریباً هیچ‌کس با کنترل حماس موافق نبود؛ گروهی که از سال ۲۰۰۷ اداره غزه را برعهده داشته است. تیم بلر این نظرسنجی را با گفت‌وگوهای میدانی در غزه انجام داده‌اند که حمایت از حماس را کمتر از ۴ درصد و به‌اندازه حمایت از «مقاومت مسلحانه» نشان می‌داد. به‌گفته یکی از کارمندان سابق دولتی که از شهر غزه فرار کرده، برای خیلی‌ها مهم این است که بمباران متوقف شود و غذایی برای خوردن وجود داشته باشد، اما غیر از آن اهمیتی ندارد که چه کسی کنترل این منطقه را برعهده داشته باشد. ناگفته نماند که گردش مالی موسسه تونی بلر ۱۴۵ میلیون دلار است و بیش از ۸۰۰ کارمند و دفاتری در ابوظبی، عربستان سعودی و واشنگتن دی‌سی دارد که از سال ۲۰۱۵ در منطقه فعال بوده است.

منابع مطلع می‌گویند الگوی «گیتا» بر اساس دولت‌های بین‌المللی است که در دوران گذار تیمور شرقی و کوزوو نظارت داشته‌اند. این دولت در ابتدا می‌تواند در العریش، مرکز استانی در مصر در نزدیکی مرز جنوبی غزه مستقر شود. به‌محض برقراری ثبات، گیتا به‌همراه نیروهای چندملیتی وارد نوار غزه می‌شود. این منابع اصرار دارند، تحت این طرح، فلسطینی‌ها دیگر برای خروج از غزه مورد تشویق قرار نمی‌گیرند، غزه و کرانه باختری با یکدیگر متحد می‌شوند و کنترل غزه در نهایت در اختیار تشکیلات خودگردان فلسطین قرار می‌گیرد. اما نتانیاهو تاکنون به‌وضوح اعلام کرده که با مشارکت تشکیلات خودگردان مخالف است و آن را فاسد می‌داند.

اما ماندگاری احکام سازمان ملل همیشه طولانی‌تر از برنامه‌ریزی اولیه می‌شوند. در نوامبر ۱۹۱۷، بریتانیا بیانیه بالفور را ارائه داد که به یهودی‌ها داشتن سرزمینی در فلسطین را وعده داده بود، اما در همان روز خیلی سریع غزه را تصرف کرد. بریتانیا از غزه به‌عنوان پایگاه نیروی هوایی و توقفگاهی برای امپریال ابرویز (شرکت هواپیمایی پیش از بریتیش ایرویز) استفاده می‌کرد. این کشور به‌مدت ۳۰ سال در غزه ماند، حالا برخی از فلسطینی‌ها نگرانند که بریتانیا همین روند را دوباره تکرار کند.

سابقه بلر در منطقه آنقدر خراب است که به‌سختی می‌توان او را محبوب تصور کرد. او به‌عنوان نخست‌وزیر بریتانیا در سال ۲۰۰۳ برای حمله به عراق به آمریکا پیوست. بلر پس از ترک نخست‌وزیری در سال ۲۰۰۷، در طول هشت سالی که به‌عنوان فرستاده گروه چهارنفره شامل آمریکا، اتحادیه اروپا، روسیه و سازمان ملل عمل کرد، وظیفه داشت تا نقشه‌راهی را برای تشکیل کشور فلسطین اجرایی کند، اما باعث شد اسرائیل چهار بار غزه را بمباران کند و کنترل خود بر سرزمین‌های فلسطینی را تشدید کند.

به‌گزارش اکونومیست، متقاعد کردن محمود عباس کار سختی است. او برای اداره غزه پس از جنگ حمایت کشورهای عربی را دارد و به‌نظر می‌رسد مایل است رقیب را کنار بزند. زمانی که سمیر حلیله، تاجر فلسطینی پیشنهاد داد که باید فرماندار غزه شود، محمود عباس او را زندانی کرد. یکی از مشاوران محمود عباس درباره طرح بلر هشدار می‌دهد که اشغال دیگری در راه است. میانجی‌گران مصری ادعا می‌کنند که حماس با توجه به دیدگاه سیاسی خود می‌تواند سلاح‌های خود را تحویل دهد و اجازه دهد یک دولت تکنوکرات فلسطینی اداره این باریکه را به‌دست بگیرد. اما اگر اعضای این گروه از کار در خدمات آموزشی و بهداشتی منع شوند، همانطور که منابع اکونومیست می‌گویند، این گروه ممکن است از این اقدام امتناع کند.

سپس می‌رسیم به اسرائیل؛ اسرائیل که با هزینه هنگفتی وارد غزه شده، وزرای آن می‌خواهند کنترل آن را به‌دست آورند. چشم‌های بتزالل اسموتیچ، وزیر دارایی به «رونق امالک» در غزه دوخته شده است. او استدلال می‌کند دیر یا زود، دل جهانیان برای شهروندان غزه می‌سوزد و به آنها پیشنهاد می‌دهند جای دیگری پناه بگیرند. بلر اغلب با بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل تماس می‌گیرد به این امید که او را در مورد دیدگاه خود متقاعد کند. مثل راه‌حل دوکشوری، او ممکن است به این نتیجه برسد